

י"ג כסלו תשפ"ו, 03 דצמבר 2025

חרמות, אלימות ואלימות חברתית בקרב תלמידי ישראל – מצב חירום לאומי

נייר עמדה מאת "מנהלים" – ארגון מנהלי בתי הספר

מוגש לוועדה המיוחדת לזכויות הילד

הבעיה: מערכת החינוך ניצבת בפני "מגפה שקטה" של בדידות, חרמות, אלימות ואלימות ברשת. בתי הספר קורסים תחת הנטל בהעדר משאבים וסמכויות להתמודד עם היקף המצוקה.

הפתרון: שינוי פרדיגמה מן היסוד. אנו דורשים חקיקה ותקצוב ייעודי לתוכנית חומש, המבוססת על "איגוס משאבים" בין-משרדי (חינוך, ביטחון לאומי, בריאות, רווחה, שלטון מקומי). התוכנית מתמקדת בחיזוק המעטפת הטיפולית, הביטחונית והפדגוגית סביב התלמיד.

עמודי התווך לצמצום אלימות ומצוקות:

1. חיזוק המעטפת הטיפולית והרגשית (משרדי חינוך, בריאות ורווחה)

- הנגשת טיפול רגשי: קביעת תקן נמוך ומחייב של יחס תלמיד-מטפל (פסיכולוג, עו"ס, יועצת) והקלה על קליטה וגיוס מטפלים, לרבות פנסיונרים. המטרה: איתור מוקדם וטיפול מיידי במצוקות ובסימני אלימות.
- מיסוד רכזי מוגנות: מימון מלא לתפקיד "רכז מוגנות" (כולל מוגנות ברשת) בכל בית ספר יסודי ועל-יסודי. מניעת אלימות ואכיפת כללי התנהגות כחלק אינטגרלי מהצוות.
- הרחבת רשת קידום נוער: הקצאת תקנים נוספים ליחידות לקידום נוער (היל"ה וכדומה) בכל הרשויות המקומיות, ליצירת רצף טיפולי ומניעת נשירה (גלויה וסמויה).

2. ביטחון אישי, אכיפה ומשמעת (משרדי ביטחון-פנים וחינוך)

- שיטור עירוני ואכיפה סביבתית: הקצאת כוח שיטור עירוני ייעודי למוסדות חינוך. אכיפת מפגעים המסכנים חיים ובריאות בסביבת בית הספר (רכיבה פרועה, מכירת אלכוהול לקטינים, מעורבות ארגוני פשיעה).
- סמכות וגיבוי למנהלים: רויזיה בחוזרי מנכ"ל שתעניק "ארגז כלים" אפקטיבי לטיפול באלימות (כולל אלימות ברשת) – סמכויות הרחקה, אכיפת כללים ומשמעת, וגיבוי מערכתי מוחלט למנהלים הפועלים למיגור אלימות.

3. פדגוגיה, משאבי אנוש ואלימות ברשת (משרדי חינוך ואוצר)

- יישום מתווה שפירא והקטנת כיתות : תוכנית רב-שנתית לצמצום ניכר של מספר התלמידים בכיתה. כיתה קטנה מאפשרת למחנך לזהות נציגי דינמיקה של חרם ואלימות בזמן אמת, וליצור מענה אישי ומניעה.
- הקפאת מבחני תנופה לשנה והתמקדות בחיזוק היסודות הרגשיים.
- תגמול מוגדל או גמיש למחנכים : הכרה בתפקיד המחנך כ"מנהל אירוע" חברתי-רגשי, ותגמול מעבר לגמול הקיים. המטרה : משיכת כוחות איכותיים לתפקיד הליבה של בניית אקלים כיתתי מונע-אלימות.
- ברית הורים-מחנכים : תקצוב ותכנון תוכניות חובה להדרכת הורים (במסגרת "בתי ספר להורים") לחיזוק הסמכות ההורית ויצירת שפה משותפת ומכבדת בין הבית לבית הספר, כולל כללים לשימוש בטוח ברשת.

לסיכום

ילדי ישראל זקוקים ל"כיפת ברזל חברתית" מיידית. אנו קוראים לוועדה להוביל מהלך חקיקתי שיחייב את משרדי הממשלה לאגם תקציבים וסמכויות ולהפסיק את ה"פיילוטים" הזמניים. יש להפוך את המאבק באלימות, בחרמות ובמצוקה הנפשית ליעד לאומי בראש סדר העדיפויות.

כנציגיהם של אלפי המנהלות והמנהלים במערכת החינוך, אנו מתחייבים להשתתף ולסייע בעיצוב ובהתאמת כל תכנית משמעותית בכיוונים המצוינים במסמך זה.